

Bilag 2

Forhold med betydning for værdien af og omkostningen ved åbning af rørlagte vandløb

I modsætning til åbne vandløb, som også repræsenterer naturmæssige og rekreative værdier, så er rørlagte vandløbs eneste funktion at aflede vand. Et nedgravet rør har ingen værdi som biotop for hverken flora eller fauna, og udgør i mange tilfælde også en effektiv spærring. Derfor vil det som udgangspunkt altid gavne natur og biodiversitet at omdanne de lukkede, mørklagte afvandingsrør til en lysåben, våd og faunapassabel biotop. Men åbning af rørlagte vandløb er langtfra altid en garanti for at naturværdierne forbedres væsentligt. Hvorvidt gevinsten ender med at stå mål med investeringen afhænger blandt andet af disse faktorer:

- **Adgang til åbne stræk opstrøms spærringen**
Ofte overstiger værdien af at få fjernet en spærring i det samlede vandløbssystem langt værdien af at få omdannet selve rørlægningen til en lysåben biotop. Derfor afhænger den potentielle naturmæssige gevinst i høj grad af, om fjernelse af den rørlagte strækning giver adgang til egnede gydearealer længere oppe i systemet. De mest betydende spærringer i form af rørlagte strækninger med åbne, gydeegnede strækninger opstrøms, indgår eller har indgået som indsatser i de statslige vandområdeplaner.
- **Faldet på den rørlagte strækning**
Strækninger med ringe fald har væsentligt mindre naturpotentiale end strækninger med bedre fald hvor vandet har mere fart.
- **Sommervandføring**
Sommerudtørrende vandløb har langt ringere naturpotentiale end vandløb der opretholder vandspejl hele året.
- **Dybde i terræn**
Vandløb har typisk størst naturpotentiale, når de er terrænnære og som minimum har antydningen af en ådal med vekslende fugtighedsforhold og vandstand. Dybtliggende vandløb vil ofte være tæt på umulige at føre tæt på terræn og vil derfor kræve en voldsom bredde fra kronekant til kronekant, hvis de fritlægges.
- **Jordbundsforhold**
Nogle steder er vandløbene oprindeligt rørlagt, fordi brinkerne var ustabile. Genåbning kræver derfor meget flade anlæg, hvilket medfører stor bredde fra kronekant til kronekant og giver store udgifter til jordflytning. Åbning af rørlagte vandløb på sandede jorde resulterer ofte i udvaskning af store mængder sand, som vandrer i vandløbet. Sandvandring er meget ødelæggende for vandløbenes værdi som biotop og gydeområde og kræver typisk en langvarig, konsekvent og potentielt omkostningstung indsats at få bugt med.
- **Beliggenhed**
Rørlagte vandløb i bymæssig bebyggelse, på højtydende landbrugsjord mv. vil typisk være meget omkostningstunge at åbne, da værdien af det areal der omdannes til vandløb er betragtelig. Omvendt kan genåbning have et stort rekreativt potentiale, specielt i urbane omgivelser.
- **Tilstand**
Jo værre tilstand en rørlægning er i, jo større bliver omkostningerne til at sikre vandføringen i vandløbet. Som ansvarlig for vedligehold på offentlige vandløb, herunder udskiftning af kortere strækninger med dårlige rør, kan det i nogle tilfælde betale sig for Frederikssund Kommune at genåbne et rørlagt stræk. Enten for at spare vedligeholdelsesudgifter eller anlægsudgifter ved at skulle lægge nye rør.